כשם שהן תמימים
כך שנותם תמימים

לקוטי שיחות חלק ג · חיי שרה · עמ' 772–780

משיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, תשכ"ב

Whole Years: Avraham, Sarah and the Two Lines

GENRE Sicha — a talk of the Lubavitcher Rebbe, edited for print, in Yiddish; not a maamar
SOURCE Likkutei Sichos vol. 3, Chayei Sarah, pp. 772–780
DELIVERED Shabbos Parshas Chayei Sarah, Mevarchim Kislev 5722 (4 November 1961)
APPARATUS 36 footnotes, reproduced as printed

> **A bilingual study edition** of a sicha on "just as they are whole, so their years are whole": the Rebbe's Yiddish opposite a new English translation with the elucidation woven clause by clause, deep dives at point of use, a summary for every section, and the complete footnote apparatus.

Prepared by **Shimon Rosenberg** · shimon@reshimu.ai

The same Shabbos, sixty-five years on.

The Rebbe said this on Shabbos Chayei Sarah, Mevarchim Kislev 5722, and tied it to that calendar. In 5787 the Shabbos is again Chayei Sarah and Mevarchim Kislev — 27 Cheshvan, 7 November 2026. Its question: the mitzvos you keep steadily, or the ones that keep slipping — where is your work?

About this edition

HOW TO READ THE ENGLISH COLUMN

Bold type renders the Rebbe's own words. *Lighter italic is editorial elucidation — a gloss, a source, a spelled-out mechanism — woven into the sentence where a reader new to the sicha needs it.* Read only the bold and you have the sicha; read both and you have the sicha taught. The elucidation carries no authority beyond itself; where it departs from the original, the original governs.

THE ORIGINAL COLUMN

This sicha was printed in the Rebbe's **Yiddish**, with Hebrew quotations and Hebrew footnotes. The text here follows the printed volume as preserved in a digital copy of Likkutei Sichos vol. 3, compared word by word with a second, independently typeset witness — the Yiddish text of the Sichos In English edition of this sicha. Where the digital copy carried an OCR misreading (e.g. וואם for נורא ,וואס for בורא), the second witness settled it; every such correction is listed in the colophon. Where the second witness expands the Rebbe's abbreviations or adds words, the printed form is kept. The English translation is new to this edition.

GENRE AND STRUCTURE

This is a **sicha**, not a maamar. It has eleven printed sections, א through יא; each is one unit here: Before we read → bilingual text → deep dives → summary. One section carries a short *In avodah* reflection, marked editorial.

METHOD

Reshimu builds runtime governance for AI agents (the Four Gates); **Atzmut OS** is its audit and escalation layer. Text fidelity: the original is never reconstructed from memory; every footnote is reproduced as printed; citations are classed VERIFIED / AS CITED / UNVERIFIED; elucidation is typographically separated from translation; nothing is asserted that cannot be traced to the printed source.

FOR SPOT-CHECK BEFORE PRINT

Two phrases appear only in the second witness and are **not** printed here: in §6, after "האט מאיר געווען" — "יעדער מדה באזונדער און"; in §8, in the Rebbe's Yiddish gloss on the Mishnah — "וואס מען לעבט". They may be lines the digital copy dropped. Confirm against the printed volume.

The argument at a glance

1 · THE QUESTIONS
Why Sarah? What does "whole" add to "righteous"? Why does a whole person have whole years?

2 · AVRAHAM
"Old" and "come into days": acquired wisdom, and every day filled with mitzvos.

3 · TWO LINES
Inner perfection (Torah) and outer accomplishment (mitzvos) — opposite paths. Avraham joined them.

4 · THE ANSWER
Tamim is both lines; it reaches the changing "years." Sarah began the Torah era with Avraham.

זקן · ACQUIRED WISDOM
The inward line. Torah, G-d's wisdom, taken into the soul. Perfection of oneself. Ben Azzai: "my soul desires Torah." Alone, it is a line of **Tohu**.

בא בימים · COME INTO DAYS
The outward line. Mitzvos clothed in physical things; refining the world, which is time — above all, the part that changes. A dwelling below. Chassidus puts the main weight here.

One line only — the two thousand years of Tohu: great tzaddikim, each in a single path.

Both, joined — Avraham and Sarah, the two thousand years of Torah: "the whole Torah was given to make peace."

EVERY QUESTION, AND WHERE IT IS ANSWERED

ASKED	QUESTION	ANSWERED
§1	Why is Sarah the Midrash's example of "whole years"?	§10 — with Avraham and Sarah the Torah era of joining both lines began; even her death joined both.
§1	What does "temimim" add to "tzaddikim"?	§10 — tzaddik can be one line; tamim is both lines together.
§1	Why does wholeness of person cause wholeness of years?	§10 — wholeness of service reaches the "years," shanah from shinui: the changing world itself.
§2	Why praise Avraham for being old and long-lived?	§3 — the words mean acquired wisdom (zakein) and days filled with mitzvos (ba bayamim).
§3	Why must each day be filled, if only the number of mitzvos counts?	§3–4 — mitzvos are for the world, which is time; each day must be reached.

Words you need

תמימים	*temimim*	The whole, the complete — from tamim, “without a missing piece.” The sicha’s key word.
צדיקים	*tzaddikim*	The righteous — those who keep the mitzvos; in Tanya ch. 10, one who has no evil left to fight.
שנותם תמימים	*shnosam temimim*	“Their years are whole.” Shanah (year) is related to shinui (change).
זקן — זה שקנה חכמה	*zakein*	“Old” read as zeh kanah chochmah: one who has acquired wisdom (Kiddushin 32b).
בא בימים	*ba bayamim*	“Come into days”: coming with all his days, every day filled with mitzvos.
שלימות הנפש	*shleimus hanefesh*	The perfection of one’s own soul — the inward line.
אויפטאן אין וועלט	*oiftun in velt*	(Yiddish) accomplishing in the world — the outward line.
קו / קוים	*kav / kavim*	A line, a path of service. The sicha speaks of two lines.
דירה בתחתונים	*dirah b’tachtonim*	A dwelling for G-d in the lower realms — the purpose of creation (Tanya ch. 36).
שני אלפים תהו / תורה	*two millennia of Tohu / Torah*	The first 2,000 years of the world (Tohu) and the 2,000 that began with Avraham (Torah) (Avodah Zarah 9a).
תהו	*Tohu*	The world of separate, uncombined attributes — each fills all space and leaves none for another.
התכללות	*hiskallelus*	Integration: each quality includes the other — the mark of Tikkun and of Torah.
מסירות נפש	*mesirus nefesh*	Self-sacrifice, here martyrdom al kiddush Hashem.
תענוג הבורא / הנברא	*pleasure of the Creator / the created*	The World to Come is the creature’s pleasure; teshuvah and good deeds give pleasure to the Creator.
נקודת היהדות	*nekudas hayahadus*	The point of Jewishness — the soul’s core, above change.
יצר הרע	*yetzer hara*	The evil inclination; it resists most where a soul’s mission lies.
פנימיות התורה	*pnimiyus haTorah*	The inner dimension of Torah — Chassidus; revealed in Kislev.
שבת מברכים	*Shabbos Mevarchim*	The Shabbos before Rosh Chodesh, when the new month is blessed.

Why Sarah, why "perfect," and why "just as … so too"?

BEFORE WE READ

The Midrash opens Parshas Chayei Sarah with a verse from Tehillim: "G-d knows the days of the temimim" — the perfect, the whole — and reads it as "just as they are whole, so their years are whole," with Sarah as the example. The Rebbe asks three questions. Many righteous people lived full lives; why is Sarah the model? What does "perfect" add to "righteous"? And why does the Midrash tie the perfection of the person to the perfection of their years? He leaves all three open and turns, in §2, to Avraham.

א. אויפן פסוק "ויהיו חיי שרה וגו'", ברענגט דער מדרש[1] דעם פסוק[2] "יודע ה' ימי תמימים וגו'", און ער טייטשט: "כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים" (פונקט ווי זיי (די צדיקים - דערמאנט אין פסוק פאר דעם) זיינען גאנצע, אזוי זיינען אויך זייערע יארן גאנצע). און דער מדרש ברענגט דערויף א דוגמא פון שרה'ן, וואס אירע יארן זיינען געווען תמימים, פון די יארן וואס מען האט איר באשטימט האט גארניט געפעלט.

On the verse "And the life of Sarah was …," the Midrash *(Bereishis Rabbah 58:1)* **brings the verse "G-d knows the days of the temimim …"** *(Tehillim 37:18)* **and explains it: "Just as they are temimim, so their years are temimim" — just as they** *(the tzaddikim, mentioned in the verse before)* **are whole, so too their years are whole.** *Tamim means whole, complete, without a missing piece.* **And the Midrash gives Sarah as the example: her years were temimim — of the years allotted to her, nothing at all was missing.**

דארף מען פארשטיין: עס זיינען דאך געווען א סך צדיקים און צדקניות פאר שרה'ן און נאך שרה'ן, וואס אויך זייערע יארן זיינען געווען תמימים. -פארוואס ברענגט ער א דוגמא דוקא פון שרה'ן?

This needs understanding: there were many tzaddikim and tzidkaniyos before Sarah and after her whose years were also whole. Why does the Midrash bring its example specifically from Sarah?

אין פשטות קען מען ענטפערן: אלע צדיקים, וויבאלד זיי האבן מקיים געווען דעם "ועבדתם את ה' אלקיכם", זיי האבן שטענדיק געדינט דעם אויבערשטן, האט זיי אויך דער אויבערשטער פאר דעם צוריק־געצאלט מיט דער ברכה וואס שטייט דערבייי[3], "את מספר ימיך אמלא", ער האט זיי געגעבן גאנצע, פולע יארן. איז קיין חידוש ניט אז זייערע יארן זיינען געווען תמימים (און ביי די

The simple answer: all tzaddikim, since they fulfilled "You shall serve Hashem your G-d" and served the Almighty constantly, were repaid by Him with the blessing stated right there *(Shemos 23:26)*, **"I will fill the number of your days" — He gave them whole, full years. So it is no novelty that their years were whole** *(and with tzaddikim from whose allotted years something was taken for an outside reason, something really was missing from their full count — fn. 4: Bereishis Rabbah says five years were withheld from Avraham)*. **But Sarah passed away suddenly, for an outside reason — "her soul flew from her" at the news of the Akeidah** *(fn. 5: from grief that he had*

been bound, or, by another reading, from too much joy) — **and so it is a novelty that her years were nonetheless whole.** *The death looked premature; the Midrash insists it was not.*

צדיקים, וואס צוליב א זייטיקער סיבה האט מען אראפגענומען פון זייערע באשטימטע יארן, האט ביי זיי טאקע געפעלט פון זייער פולער צאל יארן)[4], אבער שרה, וואס איז נפטר געווארן פלוצלונג צוליב א זייטיקער סיבה - "פרחה נשמתה" פון דער בשורה פון עקידת יצחק[5] - איז עס א חידוש, אז פונדעסטוועגן זיינען אירע יארן געווען גאנצע.

But since matters of Torah are exact, we must say that the Midrash does not bring Sarah's example only for that novelty — that an outside cause did not touch the wholeness of her years *(which adds nothing to understanding the idea itself)* **— but also, and mainly, because the content of "their years are whole" has a special connection to Sarah, more than to other tzaddikim.** *The Rebbe will not be content with a historical curiosity; there must be something about Sarah herself.*

וויבאלד אבער אז ענינים אין תורה זיינען זייער בדיוק, מוז מען זאגן אז דאס וואס דער מדרש ברענגט די דוגמא פון שרה'ן, איז עס ניט בלויז צוליב דער נייעס וואס אין דעם, אז א זייטיקע סיבה האט ניט אנגעריירט דעם ענין פון שנותם תמימים (וואס דאס גיט דאך ניט צו בהבנת הענין עצמו), נאר אויך, ובעיקר, צוליב דעם וואס דער תוכן הענין פון "שנותם תמימים" האט א ספעציעלע שייכות צו שרה'ן, מערער ווי צו אנדערע צדיקים.

We also need to understand what the Midrash means by "they *(the tzaddikim)* **are temimim." It cannot mean their keeping the 613 mitzvos — that is already obvious from their being called tzaddikim, even by the plain meaning of the word tzaddik, and all the more as the title tzaddik is explained in Tanya** *(ch. 10, where a tzaddik is one who has no evil left to struggle with)***. That the Midrash uses the title temimim here is proof that it means an additional quality, beyond their keeping of the mitzvos. So we must understand: what is the quality of "they are temimim"?**

אויך דארף מען פארשטיין, וואס מיינט דער מדרש מיט די ווערטער "הן (די צדיקים) תמימים". מ'קען ניט זאגן אז ער מיינט זייער מקיים זיין תרי"ג מצוות - ווייל דאס איז דאך פארשטאנדיק פון דעם וואס זיי ווערן געראפן צדיקים, אפילו לויט דעם פירוש הפשוט פון דעם נאמען צדיק, ובפרט ווי דער תואר צדיק ווערט ערקלערט אין תניא[6] דערפון וואס דער מדרש באנוצט דא דעם תואר תמימים איז א באווייז אז ער מיינט דא נאך א מעלה, אין צוגאב צו זייער קיום המצוות. דארף מען פארשטיין וואס איז די מעלה פון "הן תמימים".

One more point. When the Torah compares two things, it is not for a chance connection, but because one is bound up with the other or causes it. So when the Midrash says "just as they are

נאך א זאך: ווען די תורה פארגלייכט צוויי ענינים, איז עס ניט צוליב א צופעליקע שייכות, נאר ווייל

whole, so their years are whole," it follows that "they are whole" belongs to, or brings about, "their years are whole." *Kesheim ... kach — just as ... so — is a causal link, not a coincidence.* **Now seemingly, their being tzaddikim and doing their service in keeping the mitzvos is reason enough for "their years are whole"** *(as said above, "serve Hashem" earns the reward "I will fill your days")*. **So we must understand: why does the Midrash tie it specifically to their being temimim?**

איין ענין איז פארבונדן אדער איז א סיבה אויפן צווייטן. דערפאר, ווי באלד דער מדרש זאגט "כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים" איז דערפון פארשטאנדיק אז "הן תמימים" איז שייך אדער ברענגט צו דעם אז ס'זאל זיין "שנותם תמימים". לכאורה, דאס וואס זיי זיינען געווען צדיקים, און זיי האבן געטאן זייער עבודה אין קיום המצוות, איז א גענוגנדע סיבה צו "שנותם תמימים" (און ווי אויבן דערמאנט, אז דורך "ועבדתם את ה' אלקיכם" האט מען דעם שכר פון "את מספר ימיך אמלא"), דארף מען פארשטיין, ווי אזוי פארבינדט עס דער מדרש דוקא דערמיט וואס זיי זיינען געווען תמימים?

DEEP DIVE

Three questions held open

The section ends with three questions and no answer: (1) why Sarah is the paradigm; (2) what *temimim* means beyond *tzaddikim*; (3) why *temimim* is the cause of whole years, when keeping mitzvos already earns long life. The Rebbe will answer them only in §10, after building a structure out of a second Midrash about Avraham. Reading the sicha well means holding these three open the whole way.

SUMMARY

The Midrash calls the righteous temimim and says their years are whole "just as" they are — with Sarah as the example. Why Sarah, what does "whole" add to "righteous," and why does wholeness of person cause wholeness of years?

Avraham: “old” and “come into days”

BEFORE WE READ

A second Midrash in the same parsha: “And Avraham was old, come into days” (24:1). Some people are old without the days, some have the days without being old; Avraham had both. The plain commentators read this as appearance and age matching. The Rebbe objects: these are external traits that say nothing about the greatness of Avraham — the one who served one G-d alone, who “began to give light,” with whom the two thousand years of Torah began.

In the same parsha the Midrash *(Bereishis Rabbah 59:6)* **says on the verse “And Avraham was old, come into days”: “There is a person who has old age and not days, days and not old age — but here, old age matching days and days matching old age.” That is: a person can have only one of the two, either zakein, “old,” or ba bayamim, “come into days”; but Avraham had both.**

ב. אין דער זעלבער סדרה זאגט דער מדרש[7] אויפן פסוק "ואברהם זקן בא בימים": "יש לך אדם שהוא בזקנה ואינו בימים, בימים ואינו בזקנה, אבל כאן זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה", - אז ס'קען זיין א מענטש וואס האט בלויז איינע פון די ביידע, אדער "זקן" אדער "בא בימים", אבער אברהם האט געהאט ביידע: "זקן" און "בא בימים".

The commentators on the Midrash, who explain it plainly, take the meaning to be that a person can be “old” and yet not “come into days” — like Rabbi Elazar ben Azaryah, who became “old” at eighteen *(Berachos 28a: his beard turned white overnight when he was appointed Nasi)* **— and a person can be “come into days” without old age, old in years but young in appearance.**

די מפרשי המדרש, וואס טייטשן אין פשטות, לערנען דא דעם פשט, אז עס קען געמאלט זיין אז א מענטש זאל זיין "זקן" און דאך ניט "בא בימים" - ווי ר' אלעזר בן עזרי' וואס איז געווארן א "זקן" צו אכצן יאר[8] - און ס'קען אויך זיין "בא בימים" אן "זקנה", אז זייענדיק אלט אין יארן איז ער יונג לויטן אויסזען.

By that reading it is not understood: these two qualities — “old” and “come into days” — seem to be external, incidental qualities that do not express the greatness of Avraham our father: “Avraham was one” *(Yechezkel 33:24 — the only one in his time who served the one G-d)***; the first who “began to give light”** *(Shemos Rabbah 15:26)***, who began to illuminate the world with G-dliness; Avraham our father was the one with whom began the era of “two thousand years of Torah”** *(Avodah Zarah 9a — to learn Torah and spread it in the world)***. Yet since the Torah marks Avraham with these two qualities, it follows that they express the particular greatness of**

לויט דעם פירוש איז ניט פארשטאנדיק: לכאורה זיינען די צוויי מעלות -"זקן" און "בא בימים" - אויסערלעכע זייטיקע מעלות וואס דריקן ניט אויס די גרויסקייט פון אברהם אבינו: "אחד היה אברהם"[9] (דער איינציקער אין זיין צייט וואס האט געדינט צו ה' אחד); דער ערשטער ש"התחיל להאיר"[10], וואס האט אנגעהויבן באלייכטן די וועלט מיט ג־טלעכקייט; אברהם אבינו איז געווען דער מיט וועמען עס האט

זיך אנגעפאנגען די תקופה פון "שני אלפים תורה"[11] (צו לערנען און פארשפרייטן תורה אין וועלט). פון דעם אבער וואס די תורה באצייכנט אברהם'ען מיט די צוויי מעלות, איז פארשטאנדיק, אז אין זיי דריקט זיך אויס די באזונדערע גרויסקייט פון אברהם אבינו.

Avraham our father. *A white beard and a long life cannot be the point. Something deeper is meant.*

SUMMARY

The Midrash praises Avraham for having both zakein and ba bayamim. Read as appearance and age, that says nothing about the founder of monotheism and of the Torah era. So the two words must mean more.

Acquiring wisdom; coming with all one's days

BEFORE WE READ

Our Sages read the two words differently. Zakein is zeh shekanah chochmah — "one who has acquired wisdom." Ba bayamim means he came with all his days: no day passed without mitzvos. These are two different kinds of excellence — one about the perfection of the soul, the other about what is accomplished in the days themselves. That is why "days" must be specified: if mitzvos only perfected the soul, it would not matter whether they were done daily or all in one day.

The qualities "old" and "come into days" our Sages explain: "Zakein — this is one who acquired wisdom" *(Kiddushin 32b, read as an acrostic: zeh kanah)* **— the one called zakein is the one who "buys" wisdom; ba bayamim — he came with all his days** *(Zohar I, 224a)*: **not one day was missing on which Avraham did not fulfil mitzvos** *(that is, what counted as a mitzvah in his time, before the Torah was given)*.

ג. די מעלות פון "זקן" און "בא בימים" טייטשן רז"ל: "זקן - זה שקנה חכמה"[12] (זקן וועט געפונען דער וואס "קויפט" חכמה); "בא בימים" - ער איז געקומען מיט אלע טעג[13], אז עס האט ניט געפעלט קיין איין טאג אין וועלכן אברהם האט ניט מקיים געווען מצוות (דאס וואס איז געווען מצוה אין זיינע צייטן, פאר מתן תורה).

That is to say, the two qualities belong to two separate kinds. The quality of zakein has to do with the perfection of his soul — that he acquired wisdom within himself. And the quality of ba bayamim consists in what he accomplished in, and drew into, the days — that he filled every day with mitzvos. *One faces inward, one faces outward.*

דאס הייסט, אז די צוויי מעלות טיילן זיך אין צוויי באזונדערע סוגים: די מעלה פון "זקן" האט צו טאן מיט דער שלימות פון זיין נשמה, אז ער האט קונה געווען חכמה בנפשו. און די מעלה פון "בא בימים" באשטייט אין דעם וואס ער האט אויפגעטאן און ממשיך געווען אין די ימים, אז יעדן טאג האט ער אויסגעפילט מיט מצוות.

With this the precision of ba bayamim — that each day was filled with mitzvos — is understood. If the keeping of mitzvos mattered only for the perfection of his soul, there would be no difference whether he kept separate mitzvos every day, or kept the same number of mitzvos in the course of just one day out of all those days; as far as his soul is concerned, it is the same number of mitzvos. We must say, then, that the quality of ba bayamim is to accomplish something in the days; that is why it is stressed here that every single day was full of mitzvos. *If the goal were only the*

דערמיט איז פארשטאנדיק דער דיוק "בא בימים", אז יעדער טאג איז אנגעפילט מיט מצוות: ווען דער קיום המצוות וואלט געווען נוגע נאר צו דער שלימות פון זיין נשמה, וואלט דאן ניט געווען קיין אונטערשייד צי ער איז מקיים יעדן טאג באזונדער מצוות, אדער ער איז מקיים די זעלבע צאל מצוות במשך פון בלויז איין טאג פון די אלע טעג, ווייל אין שייכות צו זיין נשמה

doer, the calendar would be irrelevant. Because the goal is the days themselves, each one has to be reached.

האט ער דאך אלץ די זעלבע צאל מצוות. מוז מען דעריבער זאגן, אז די מעלה פון "בא בימים" איז צו אויפטאן אין די טעג, דערפאר איז דא באוואַרנט געווארן אז יעדער טאג איז געווען מלא מיט מצוות.

SUMMARY

Zakein = acquiring wisdom: the perfection of one's own soul. Ba bayamim = filling every day with mitzvos: accomplishing something in the days themselves. The word "days" proves the second is about the world, not the self.

Torah perfects the soul; mitzvos refine the world

BEFORE WE READ

The Rebbe grounds the two qualities in the basic distinction between Torah and mitzvos. Torah is G-d's wisdom, intellect and spirit; learning it perfects the soul — hence "acquired wisdom." Mitzvos are clothed in physical things; their purpose is to illuminate the material world and make it a dwelling for G-d below — hence "days," since the world is defined by time. And "days" points specifically to the part of the world subject to change, because that lowest level is the purpose of creation.

The explanation of the matter: the general difference between Torah and mitzvos *(fn. 14: Tanya chs. 23 and 37)* **is that Torah — the wisdom of the Holy One — is intellect and spirituality, and through learning Torah a Jew reaches perfection in his soul; mitzvos are clothed in physical things, and their purpose is mainly not so much the perfection of his soul as to illuminate the physical world — to make of the world a dwelling for Him, may He be blessed, in the lower realms** *(dirah lo yisbarech b'tachtonim, Tanya ch. 36)*.

ד. די ערקלערונג פון דעם ענין: דער אלגעמיינער אונטערשייד צווישן תורה און מצוות איז[14], וואס תורה -חכמתו של הקב"ה - איז שכל ורוחניות, און דורך דעם וואס א איד לערנט תורה קומט צו שלימות אין זיין נפש; מצוות זיינען אנגעטאן אין גשמיות'דיקע זאכן, איז זייער ענין בעיקר ניט אזוי צוליב דער שלימות פון זיין נפש נאר צוליב באלייכטן די גשמיות'דיקע וועלט, מאכן פון וועלט א דירה לו יתברך בתחתונים.

Therefore, when speaking of wisdom (Torah), the phrase is "who acquired wisdom" — he took the wisdom of Torah into himself; and when speaking of mitzvos, the phrase is "come into days" — through keeping the mitzvos he accomplished a refinement in this world, and the world is in the category of time, "days."

דערפאר, וועו עס רעדט זיך וועגן חכמה (תורה), איז דער לשון "שקנה חכמה", ער האט אריינבאקומען חכמה פון תורה בנפשו; און וועו עס רעדט זיך וועגן מצוות, איז דער לשון "בא בימים", דורך קיום המצוות האט ער אויפגעטאן א זיכוך אין עולם הזה, וואס וועלט איז אין דעם גדר פון זמן, "ימים".

And with the precise word "days" it means to stress a physicality that is subject to the changes of time (change being the main thing that time is). For there are physical things that are "as strong as the day they were created" *(Yerushalmi Berachos 1:1)* **— like the host of heaven, the sun, the stars and so on — on whose strength time works no change; they are always as strong as on the day they were made. And on earth too there are eternal things, like the Mishkan, the Ark and the anointing oil that Moshe made** *(Sotah 9a; Kerisos*

און מיט דעם דיוק פון לשון "ימים" מיינט ער צו אונטערשטרייכן אזא גשמיות וואס איז אונטערגעווארפן די ענדערונגען פון זמן (וואס שינויים איז דער עיקר ענין פון זמן). ווייל עס זיינען פאראן גשמיות'דיקע זאכן וואס זיינען "חזקים כיום הבראם"[15], ווי די צבא השמים, די זון, די שטערן

5b), **which were preserved and remain whole forever. But the main purpose of creation is to make a dwelling for the Almighty in the lower realms, "than which there is nothing lower"** *(Tanya ch. 36)* **— in the very lowest matters of this world, those that fall under the changes of time. That is the emphasis of ba bayamim.** *Not physicality in general — the changing kind, which is the lowest and therefore the target.*

אא"וו, וואס זמן ווירקט ניט קיין ענדערונגען אין זייער חוזק, זיי זיינען אלעמאל אזוי שטארק ווי אין טאג פון זייער באשאפן. און אויך אין ארץ זיינען פאראן זאכן וואס זיינען נצחיים, ווי דער משכן[16], ארון און שמן המשחה[17] וואס משה רבינו האט געמאכט, וואס זיינען באהאלטן געווארן און זיינען אייביק גאנץ. אבער דער עיקר כוונת הבריאה איז צו מאכן א דירה פאר דעם אויבערשטן בתחתונים, "שאין תחתון למטה ממנו"[18], אין די גאר נידעריקסטע ענינים פון עולם הזה וואס פאלן ארונטער די שינויים פון זמן. וואס דאס איז די הדגשה פון בא בימים.

DEEP DIVE

Dirah b'tachtonim — a dwelling below

The Midrash (Tanchuma, Naso 16), as the Alter Rebbe brings it in Tanya ch. 36, says G-d desired a dwelling in the lower realms. The Alter Rebbe adds that "lower" means a world than which there is nothing lower in concealing G-dliness — this world. The Rebbe sharpens it one step further here: within this world, the lowest dimension is what changes with time. Stars and the Mishkan are physical but changeless; the purpose of creation lies precisely where things rise and fall, wear out and are replaced. That is what "days" names.

SUMMARY

Torah, G-d's wisdom, perfects the learner's soul: "acquired wisdom." Mitzvos, clothed in physical things, refine the world, which is defined by time: "days." And "days" means the changing world specifically, because the lowest is where G-d wants a home.

Two opposite paths — and Avraham held both

BEFORE WE READ

Avraham's greatness was that he combined the two, though they are opposite kinds of service and not everyone can hold both. The Rebbe illustrates with the Beis Yosef (Rabbi Yosef Karo): according to his Maggid, he was promised martyrdom, and it did not happen. Had it happened — a matter of his soul's perfection, zakein — he could not have written the Shulchan Aruch, his accomplishment in the world, ba bayamim. He had the second without the first, and it was counted to him as a loss. Avraham had both in full.

That was the greatness of Avraham our father: in him both qualities were together — "in old age" *(one's own perfection)* **and "in days"** *(accomplishing in the world)* **— even though these two belong to two quite separate, opposite kinds, and not everyone can hold both levels together. It is related in the book Maggid Meisharim** *(fn. 19: in several places)* **that the Beis Yosef was promised he would merit to be burned for kiddush Hashem. But for a certain reason, in the event, he did not merit it.** *The Maggid Meisharim is the record of the angelic teacher who spoke with Rabbi Yosef Karo.*

It is understood that had he merited to die for kiddush Hashem — a matter that concerns his own soul *(zakein)* **— he would not have had the possibility of authoring the Shulchan Aruch, from which instruction went out to all Israel** *(and someone else would then have authored the Shulchan Aruch)***; and in fact he did author the Shulchan Aruch — he accomplished in the world** *(ba bayamim)* **— but he did not merit mesirus nefesh, which mattered more to the perfection of his soul, and therefore it was reckoned as a punishment for him.** *Two goods could not both be his; one excluded the other.*

ה. דאס איז געווען די גרויסקייט פון אברהם אבינו, וואס ביי אים זיינען געווען צוזאמען ביידע מעלות: "בזקנה" (אייגענע שלימות) און "בימים" (אויפגעטאן אין וועלט), כאטש די צוויי זאכן זיינען פון צוויי גאנץ באזונדערע, קעגנגעזעצטע סוגים, און ניט אלע קענען האלטן ביי ביידע מדריגות צוזאמען. עס ווערט דערציילט אין ספר מגיד מישרים[19], אז מ'האט צוגעזאגט דעם בית יוסף אז ער וועט זוכה זיין צו פארברענט ווערן אויף קידוש השם. אבער מצד א געוויסער סיבה האט ער לפועל דערצו ניט זוכה געווען.

איז פארשטאנדיק, אז אויב ער וואלט זוכה געווען צו אומקומען אויף קידוש השם, - וואס דאס איז אן ענין וואס איז נוגע צו זיין נפש (זקן) -וואלט ער ניט געהאט די מעגלעכקייט צו מחבר זיין דעם שולחן ערוך, שממנו יצאה הוראה לכל ישראל (און עמעצער אנדערש וואלט דאן מחבר געווען דעם שולחן ערוך); און לפועל האט ער טאקע מחבר געווען דעם שולחן ערוך -ער האט אויפגעטאן אין וועלט (בא בימים) - אבער ער האט ניט זוכה געווען צו מסירות נפש, וואס צו שלימות פון זיין נפש איז דאס געווען מערער נוגע

און דעריבער איז דאס פארעכנט אלס אן עונש פאר אים.

אבער ביי אברהם אבינו זיינען געווען ביידע מעלות בשלימות, סיי אין דער עבודה מיט זיך און סיי אין דער עבודה פון באלייכטן די וועלט, ווי געבראכט פריער פון מדרש, אז אברהם "התחיל להאיר".

But in Avraham our father both qualities were complete — both in the service with himself and in the service of illuminating the world, as brought earlier from the Midrash, that Avraham "began to give light."

SUMMARY

Inner perfection and outer accomplishment are opposite paths; the Beis Yosef could not have both, and his Shulchan Aruch came at the price of the martyrdom he was promised. Avraham had both, complete.

Two thousand years of Torah: the work of joining

BEFORE WE READ

Why does the Torah era begin with Avraham? Because his service prepared for Matan Torah, whose whole point is joining above and below. The Midrash's parable: a king decreed that Romans not go down to Syria nor Syrians up to Rome; at Sinai G-d annulled the decree between heaven and earth. Before Avraham, in the "two thousand years of Tohu," tzaddikim served in one line only — like Ben Azzai, whose soul longed only for Torah. Avraham was the first to join both lines, and that is what Torah is: Rambam says the whole Torah was given to make peace.

Accordingly we will also understand the Gemara's statement, brought earlier, that from Avraham our father the "two thousand years of Torah" began: with Avraham's service the preparation for the giving of the Torah began — as has been said many times on "the deeds of the fathers are a sign for the children" *(fn. 20)*, that the service of the Avos, the first of whom is Avraham, was a preparation for Matan Torah.

ו. על פי זה וועט מען אויך פארשטיין דעם פריער־געבראכטן מאמר פון גמרא, אז פון אברהם אבינו האבן זיך אנגעהויבן די "שני אלפים תורה", ווייל מיט דער עבודה פון אברהם'ען האט זיך אנגעהויבן די הכנה צו מתן תורה, ווי געדעדט כמה פעמים דעם פשט פון "מעשה אבות סימן לבנים"[20], אז די עבודה פון די אבות - וואס דער ערשטער פון זיי איז אברהם אבינו - איז געווען א צוגרייטונג צו מתן תורה.

What Matan Torah accomplishes is to bind and unite above with below, as the Midrash says *(Shemos Rabbah 12:3)*: "A parable — a king who decreed: the people of Rome shall not go down to Syria, and the people of Syria shall not go up to Rome. So when the Holy One created the world He decreed: 'The heavens are heavens for Hashem, and the earth He gave to mankind.' When He wished to give the Torah, He annulled the first decree and said: the lower shall go up to the upper, and the upper shall come down to the lower, etc." — before Matan Torah there was a decree that heaven be separate and earth separate, that is, that spirituality and physicality not be joined; and at Matan Torah the Almighty annulled the decree and gave the power, through keeping mitzvos, to join and unite heaven with earth.

דער אויפטו פון מתן תורה איז צו פארבינדן און פאראייניקן מעלה מיט מטה, ווי עס שטייט אין מדרש[21]: "משל למה הדבר דומה למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי, כך כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים שמים להי' והארץ נתן לבני אדם, כשביקש ליתן התורה בטל גזירה ראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים וכו'" - פאר מתן תורה איז געווען א גזירה אז שמים זאלן זיין באזונדער און ארץ באזונדער, ד. ה. אז רוחניות מיט גשמיות זאלן ניט זיין פארבונדן, און ביי מתן תורה האט דער אויבערשטער די גזירה מבטל געווען, און האט

געגעבן דעם כוח, דורך קיום המצוות, צו מחבר זיין און מייחד זיין שמים מיט ארץ.

And the preparation for the joining of above and below at Matan Torah was begun by Avraham our father, in that in his service above and below were united. Above — the service that concerns the perfection of his soul *(zakein)*; and below — the service of accomplishing in physicality *(ba bayamim)*.

און די הכנה צום חיבור פון מעלה און מטה ביי מתן תורה, האט אנגעהויבן אברהם אבינו דורך דעם וואס אין זיין עבודה האבן זיך פאראייניקט דער מעלה מיטן מטה. מעלה - די עבודה וואס איז נוגע לשלימות נשמתו (זקן); און מטה - די עבודה צו אויפטאן אין גשמיות (בא בימים).

The tzaddikim who lived before Avraham, in the "two thousand years of Tohu" *(the first two thousand years of creation, which were "Tohu" — without Matan Torah, without even the preparation for it)*, served in only one line of the two kinds of service *(as is known, among the attributes of Tohu there was no integration; no attribute made room for another — fn. 22)*: either the service of zakein alone *(like Ben Azzai, whose service was in the manner of Tohu, not "formed to be settled": he said "My soul desires Torah" — Yevamos 63b — he devoted himself only to learning Torah and did not want to deal with the world)*, or the service of ba bayamim alone *(fn. 24: and this does not contradict "until Avraham the world was conducted in darkness" — those who worked to illuminate the world lacked the acquired wisdom, so what they drew down stayed clothed and concealed; it was still darkness)*. Only Avraham our father joined both lines together in his service.

די צדיקים וואס זיינען געווען פאר אברהם אבינו, אין די "שני אלפים תוהו" (די ערשטע צוויי טויזנט יאר פון דער וועלט־באשאפונג, וואס זיינען געווען "תוהו", אן ענין מתן תורה אפילו ניט די הכנה לזה), איז זייער עבודה געווען בלויז אין איין קו פון די צוויי סארטן עבודה (כידוע אז אין מדות פון תוהו[22] איז ניט געווען קיין התכללות, יעדער מדה האט ניט געגעבן קיין ארט פאר א צווייטער): אדער די עבודה פון "זקן" אליין (אזוי ווי בן עזאי, וואס זיין עבודה איז געווען אין אן אופן פון תוהו, ניט -לשבת יצרה, האט ער געזאגט[23] "נפשי חשקה בתורה", ער האט זיך אפגעגעבן נאר מיט לערנען תורה און ניט געוואלט האבן צו טאן מיט וועלט), אדער די עבודה פון "בא בימים" אליין[24]. ערשט אברהם אבינו האט פארבונדן אין עבודה ביידע קוים צוזאמען.

And that is why the Midrash goes out of its way to bring out both qualities specifically with Avraham — though "old, come into days" together was true also of Yehoshua and David *(as the Midrash brings there)* — because Avraham our father was the first to establish the path of joining both lines, and with him began the "two thousand years of Torah." The order of Torah is to unite and include different lines, as the Rambam writes *(end of Laws of Chanukah)*: "The whole Torah was given to make peace in the

און דערפאר שטעלט זיך דער מדרש און ברענגט ארויס די ביידע מעלות דוקא ביי אברהם'ען - הגם די מעלות פון "זקן בא בימים" צוזאמען זיינען געווען אויך ביי יהושע און דוד (ווי עס ווערט געבראכט אין מדרש דארטן) - ווייל אברהם אבינו איז געווען דער ערשטער וואס האט איינגעשטעלט דעם דרך פון

world." And peace is the joining and integration of things that need peace made between them. *Peace is not sameness; it is opposites held together.*

מחבר זיין ביידע קוים, און מיט אים האבן זיך אנגעהויבן די "שני אלפים תורה", וואס דער סדר פון תורה איז צו פאראייניקן און כולל זיין פארשידענע קוים, ווי עס שטייט אין רמב"ם[25]: "שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם" (די גאנצע תורה איז געגעבן געווארן צו מאכן שלום אין וועלט), און דער ענין פון שלום איז דאך חיבור והתכללות פון ענינים וואס נויטיקן זיך אין מאכן שלום צווישן זיי.

DEEP DIVE

Tohu and Tikkun

In Chassidus, *Tohu* names a state of intense, separate attributes that cannot coexist — each fills all space and leaves none for another, and so they "break." *Tikkun* is the state of integration, where attributes include each other (hiskallelus). Footnote 22 points to the Alter Rebbe's maamar "Veha'aretz haysah tohu" and Likkutei Torah, Emor. The Rebbe maps the first two millennia onto Tohu: great tzaddikim, each in one line. Avraham begins Tikkun — and Torah, which "makes peace," is the medium of that integration.

SUMMARY

Matan Torah annulled the separation of heaven and earth. Avraham prepared for it by uniting both lines — inner perfection and outer accomplishment. Before him, tzaddikim each walked one line, the mark of Tohu. Torah's order is peace: opposites joined.

The instruction: both lines together

BEFORE WE READ

Every story in the Torah is an instruction. Some people chase only accomplishment in the world and forget themselves; others chase only the acquisitions of their own soul — and since more knowledge brings more pain at what is still missing, they are always busy with themselves and never light up anyone around them. “Old, come into days” teaches both lines together.

Like all the stories of the Torah, the story of “And Avraham was old, come into days” is an instruction *(fn. 26: Zohar III, 53b)* **in our service.**

ז. אזוי ווי אלע סיפורים פון תורה איז אויך דער סיפור פון "ואברהם זקן בא בימים" א הוראה[26] אין אונזער עבודה.

There are those who chase constantly only after accomplishing in the world, and forget what is happening with themselves; others, again, chase only after gaining acquisitions for their own soul, and so they are constantly occupied with themselves — because the more inner acquisitions a person takes in, the more pain he has over what he still lacks: “he who increases knowledge increases pain” *(Koheles 1:18)*, **and “one who has a hundred wants two hundred”** *(Koheles Rabbah 1:13) (who has a hundred wants two hundred, in acquisitions of the soul too)* **— and they accomplish nothing to illuminate the surroundings around them.**

עס זיינען דא אזעלכע וואס יאגן זיך כסדר נאר צו אויפטאן אין וועלט און אויף דעם וואס עס טוט זיך מיט זיי אליין פארגעסן זיי; אנדערע, ווידער, יאגן זיך נאר צו איינשאפן קנינים פאר זייער נפש, זיינען זיי כסדר פארנומען מיט זיך - ווייל וואס מער קנינים נפשיים א מענטש באקומט אריין, אלץ מער ווייטיק האט ער דערפון וואס עס פעלט אים נאך, "ויוסיף דעת יוסיף מכאוב"[27], און "מי שיש לו מנה רוצה מאתים"[28] (ווער עס האט הונדערט וויל צוויי הונדערט, אויך אין קניני הנפש) -און זיי טוען ניט אויף צו באלייכטן די סביבה ארום זיי.

On this the instruction of “old, come into days” is that both lines must be together; because, as said before, the order of Torah is unity and integration.

איז אויף דעם די הוראה פון "זקן בא בימים" אז עס דארפן זיין ביידע קוים צוזאמען, ווייל ווי געזעגט פריער, איז דער סדר פון תורה יחוד והתכללות.

SUMMARY

Some live only outward and lose themselves; others only inward, and the hunger for more never lets them look up. Avraham’s “old, come into days” says: both, together.

Yet Chassidus leans toward “days”

BEFORE WE READ

Both lines are needed — yet Chassidus puts the main emphasis on ba bayamim. The reason is the Mishnah: one hour of teshuvah and good deeds in this world is better than all the life of the World to Come. The World to Come is the pleasure of the creature; teshuvah and good deeds give pleasure to the Creator, and the two are beyond comparison. So too inner perfection has no comparison to the work of making the changing world a dwelling. In our time, and in this country — where change reaches even daily changes of clothing — that work matters most.

Although both lines must be there, Chassidus nonetheless places the main emphasis on the service of ba bayamim.

ח. הגם אז עס מוזן זיין ביידע קוים, פונדעסטוועגן לייגט חסידות מער דעם עיקר־הדגשה אויף דער עבודה פון "בא בימים".

We will understand it from how Chassidus explains the saying of our Sages *(Avos 4:17)*: “Better one hour of teshuvah and good deeds in this world than all the life of the World to Come.” For the life of the World to Come, however high it may be, is only the pleasure of the created being; but from the service of teshuvah and good deeds the Creator has pleasure, and the pleasure of the Creator is beyond any comparison higher than the pleasure of the created, since the created has no comparison at all to the Creator. That is why one hour of teshuvah and good deeds in this world is much better than all the pleasure of the World to Come. In the same way, the service of zakein *(perfecting one’s own soul)* has no comparison to the service of ba bayamim, for specifically through the work of dealing with the world the intent of a dwelling below is carried out, and that brings pleasure to the Creator.

וועט מען עס פארשטיין לויט דעם ווי חסידות איז מבאר דעם מאמר רז״ל[29] "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא" (עס איז בעסער איין שעה פון תשובה און מעשים טובים אויף דער וועלט פון דעם גאנצן לעבן אין עולם הבא). ווייל חיי העולם הבא ווי הויך דאס זאל ניט זיין, איז עס נאר דער תענוג וואס דער נברא האט, אבער פון דער עבודה אין תשובה ומעשים טובים האט תענוג דער בורא, וואס דער תענוג הבורא איז באין ערוך העכער פון תענוג הנברא, ווייל נברא האט דאך קיין שום ערך ניט לגבי בורא, און דערפאר איז א סך בעסער איין שעה פון תשובה און מעשים טובים אין עולם הזה פון דעם גאנצן תענוג אין עולם הבא. על דרך זה האט די עבודה פון "זקן" (שלימות נפשו) קיין ערך ניט לגבי דער עבודה פון "בא בימים", וואס דוקא דורך דער עבודה פון טאן מיט וועלט פירט זיך אויס די כוונה פון דירה בתחתונים און דאס ברענגט תענוג צום בורא.

דערפאר האבן די רביים אזויפיל געמאנט די אויספירונג פון דער כוונה עליונה דוקא אין ענינים תחתונים ביותר, ביז צו ענינים גשמיים וואס פאלן אונטער די שינויים פון זמן גאר שטארק.

That is why the Rebbeim demanded so much that the supernal intent be carried out specifically in the lowest matters, down to physical matters that fall very strongly under the changes of time.

דער תכלית ועיקר העבודה פון דירה בתחתונים איז אין דער היינטיקער צייט א סך מער ווי אמאל; דוקא איצט, אין א זמן פון חושך והעלם, און בפרט אין דער מדינה, וואו מ'יאגט זיך נאך גשמיות, נאך אזעלכע גשמיות וואס שטייען אין ענדערונגען, ביז דאס דריקט זיך אויס אפילו אויך[30] אין לבושים, אז יעדן טאג דארף מען האבן אן אנדער לבוש, און אויב מען טוט ניט אזוי מיינט מען אז עס פעלט אין שלימות. איז דוקא דא און איצט איז דער עיקר העבודה צו מאכן פון די ענינים וואס שטייען ביותר אין שינויים א דירה און א כלי צו "אני הוי' לא שניתי"[31].

The purpose and main point of the work of a dwelling below is far greater in our time than ever; specifically now, in a time of darkness and concealment, and especially in this country, where people chase after physicality — after the kind of physicality that keeps changing, to the point that it shows even in clothing *(fn. 30)*: every day one must have different clothes, and if not, one thinks something is lacking. It is specifically here and now that the main work is to make of the things most given to change a dwelling and a vessel for "I, Havayah, have not changed" *(Malachi 3:6)*. *The changeless G-d at home in the most changeable place.*

SUMMARY

The Creator's pleasure from deeds in this world outweighs any reward of the soul; so "days" outweighs "old." And the more a place runs on change — this era, this country, its fashions — the more it is the place to make a home for the G-d who does not change.

The mitzvos that waver are your mission

BEFORE WE READ

Ba bayamim applies within each person too. Everyone has mitzvos they keep steadily, and others that rise and fall. The reasonable thought is to invest where things are stable — those seem bound to the essential point of the soul. The instruction is the opposite: the Arizal teaches that each soul has its own mission, and the very difficulty shows where it lies — that is why the yetzer hara resists it. So do not despair over what keeps slipping, even doubts in faith; strengthen exactly there, and you will be helped from Above.

The service of ba bayamim must be not only in dealing with someone else, but also in dealing with oneself.

ט. די עבודה פון "בא בימים" דארף זיין ניט נאר בנוגע צו טאן מיט א צווייטן, נאר אויך בנוגע צו טאן מיט זיך אליין.

Every Jew has certain mitzvos that he keeps steadily and lastingly: for one it is the mitzvah of tzedakah, in which he is most practiced; for another it is the mitzvah of Krias Shema, in which he is always careful; for a third it is another mitzvah. But there are mitzvos that a Jew does not keep evenly all the time; they change with him from time to time, and not all times are the same. For these mitzvos he must toil a great deal to keep them as they should be kept.

יעדער איד האט געוויסע מצוות וועלכע ער איז מקיים שטאנדהאפטיק און דויערהאפטיק: ביי איינעם איז עס די מצוה פון צדקה, וואס אין איר איז ער מער איינגעוואוינט; ביי א צווייטן איז עס די מצוה פון קריאת שמע, וואס אין איר איז ער שטענדיק אפגעהיט, און ביי א דריטן איז עס אן אנדער מצוה. פאראן אבער מצוות וועלכע דער איד איז ניט מקיים אלע מאל גלייך, נאר זיי ענדערן זיך ביי אים פון צייט צו צייט, און ניט אלע צייטן זיינען גלייך. אויף די מצוות דארף ער א סך הארעווען אויף צו מקיים זיין זיי ווי עס דארף צו זיין.

So one might think: why should I toil over things that do not hold with me? Better to put my effort and exertion into the things that do last with me, and that way I can accomplish more. Further: the very fact that certain mitzvos last with him and do not change is (seemingly, or truly) proof that they are more deeply bound to the point of his soul, his point of Jewishness, which is above change — so logic dictates that it pays better to use one's strengths on the

קען מען דאך טראכטן: צוליב וואס זאל איך הארעווען אויף די ענינים וואס האלטן זיך ניט ביי מיר? ס'איז דאך בעסער צו אריינלייגן מיין יגיעה און השתדלות אין די ענינים וואס האבן ביי מיר יא א קיום, און דורך דעם קען איך דאך מער אויפטאן. נאך מער: דערפון וואס די געוויסע מצוות האבן ביי אים מער קיום און ווערן ביי אים ניט געענדערט איז דאך

(לכאורה אדער באמת) א ראי׳ אז זיי זיינען טיפער פארבונדן מיט נקודת נפשו, מיט זיין נקודת היהדות וואס זי איז העכער פאר שינויים -במילא איז דאך דער שכל מחייב, אז עס לוינט זיך בעסער צו אויסנוצן די כוחות אויף די ענינים וואס זיינען פארבונדן מיט נקודת נשמתו.

things bound to the point of his soul. *An argument from efficiency, and one from depth. Both sound right.*

האבן מיר אבער די הוראה, אז דער עיקר העבודה איז "בא בימים", דוקא מיט דער עבודה אין די זאכן וואס שטייען אין שינויים, פירט מען אויס די כוונה פון דירה בתחתונים. ווי עס שטייט אין כתבי האריז״ל און ס׳איז מבואר אין חסידות[32], אז יעדער נשמה האט איר באזונדערע מצוה, אן אויפגאבע אויפצוטאן אין ספעציעלע ענינים, וואס דורך זיי פירט זי אויס דעם תכלית פון איר אראפקומען אין עולם הזה. און פון דעם גופא וואס געוויסע ענינים קומען דעם אידן אן שווער איז א באווייז אז אין זיי באשטייט דוקא זיין עיקר אויפגאבע; ווייל זיי זיינען עיקר תפקידו, שטעלט זיך דער יצר הרע שטארקער קעגן זיי, ניט צו דערלאזן זייער דורכפירונג[33].

But we have the instruction that the main service is ba bayamim: specifically through the work in things subject to change, the intent of a dwelling below is carried out. As it says in the writings of the Arizal and is explained in Chassidus *(fn. 32: Iggeres HaKodesh 7, and talks of the Frierdiker Rebbe)*, **every soul has its own particular mitzvah — a task to accomplish in particular matters, through which it fulfils the purpose of its descent into this world. And from the very fact that certain matters come hard to a Jew is a proof that his main task lies specifically in them; because they are his main mission, the yetzer hara sets itself more strongly against them, so as not to let them be carried out.** *Resistance is a signpost.*

און דאס מאנט מען ביי יעדן אידן: ער זאל ניט מיואש ווערן דערפון וואס געוויסע ענינים פון תורה און מצוה זיינען ביי אים ניט געגוג דויערהאפט און ער פילט אין זיי אן אפשוואכונג פון צייט צו צייט; און אפילו אויב עס פאלן אים אריין ח״ו ספיקות אין ענינים פון אמונה, דארף ער אויך דערפון ניט ווערן ביאוש, נאר אדרבה, ער זאל הארעווען אויף צו פארשטארקן אט־די אלע ענינים וואס ענדערן זיך ביי אים -און אז ער וועט אזוי טאן, וועט מען אים געוויס העלפן מלמעלה.

And this is demanded of every Jew: he should not despair because certain matters of Torah and mitzvos are not steady enough with him and he feels them weaken from time to time; and even if, G-d forbid, doubts fall into his mind in matters of faith, he must not despair over that either. Rather, on the contrary, he should toil to strengthen all these very matters that change with him — and if he does so, he will certainly be helped from Above.

DEEP DIVE

“Every soul has its own mitzvah”

The Arizal’s teaching, as brought in Chassidus (Iggeres HaKodesh 7, and the Frierdiker Rebbe’s talks cited in fn. 32): all souls are bound to all mitzvos, but each soul descends for a particular task that only it can complete. The Rebbe adds a diagnostic: you can find that task by where you meet the most resistance. The yetzer hara does not waste its strength defending what does not matter. The mitzvah that keeps slipping is not evidence that it is not “you”; it is evidence that it is your assignment.

IN AVODAH

Work where it wobbles. *Editorial reflection:* take one mitzvah you keep “on and off.” By this sicha that is not a sign to drop it and invest elsewhere; it is the likeliest place your soul came down to fix. Steady it for one week, without waiting to feel it is “really you.”

SUMMARY

Ba bayamim within yourself: the mitzvos that rise and fall are not peripheral — the struggle marks them as your soul’s particular mission. Don’t despair, even of doubts; strengthen exactly there, and help comes from Above.

The answers: tamim, years, and Sarah

BEFORE WE READ

Now the three questions of §1 resolve. Tzaddik can describe someone who serves in one line; tamim means wholeness — both lines together, the order that began with the Torah era. Therefore "they are whole" causes "their years are whole": shanah, year, is from shinui, change — they make even the changing, lowest matters whole. And Sarah is the model because with Avraham and Sarah the preparation for Torah began. Even the plain point fits: her soul "flew" — a motion away from the world, the zakein kind — yet her years were whole, the ba bayamim kind.

Now the wording of our Sages' statement "just as they are whole, so their years are whole" will become clear, and also the advantage of the title temimim over the title tzaddikim *(fn. 34: the Ritva — tamim toward people, tzaddik toward G-d; and in the sefiros, tamim is Malchus, which gathers all the sefiros above it)***: tzaddikim can also be the name for those who do their service in Torah and mitzvos in one line only, as it was in the "two thousand years of Tohu." But what the title temimim adds is that their doing is a wholeness, in both lines together — the order that began with the "two thousand years of Torah."** *Answers question 2.*

י. איצט וועט קלאר ווערן דער לשון פון מאמר רז"ל "כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים", און אויך די מעלה פון תואר "תמימים" אויף דעם תואר "צדיקים"[34]: צדיקים קען מען אויך אנרופן די וואס טוען זייער עבודה אין קיום התורה און מצוות בלויז אין איין קו, ווי ס'איז געווען אין די "שני אלפים תוהו". אבער דער אויפטו פון תואר תמימים איז, אז זייער טאן איז א גאנצקייט, אין ביידע קוים צוזאמען, דער סדר וואס עס האט זיך אנגעהויבן מיט די "שני אלפים תורה".

And therefore it is also understood why "they are whole" is a cause of "their years are whole": just as they are temimim — their service is whole, and they make whole and unite the two lines that are opposed to one another — so too "their years are whole": that even "their years" *(shanah, year, from the word shinui, change)***, the very lowest changing matters, they make whole.** *Answers question 3: wholeness of service is what reaches into the changing years.*

און דערפאר איז אויך פארשטאנדיק וואס "הן תמימים" איז א סיבה אויף "שנותם תמימים": כשם ווי זיי זיינען "תמימים", אז זייער עבודה איז א תמימה, און זיי מאכן גאנץ און פאראייניקן די צוויי קוים וואס זיינען קעגנגעזעצט איינער צום צווייטן, אזוי איז אויך "שנותם תמימים", אז אויך "שנותם" (שנה מלשון שינוי), די סאמע נידעריקסטע ענינים המשתנים מאכן זיי פאר תמימים.

And so our Sages describe Sarah *(at her passing)* **with the quality of temimim, because from Avraham and Sarah began the preparation for Matan Torah, the "two thousand years of Torah," the order of**

און דעריבער זיינען די חז"ל מתאר שרה'ן (ביי איר פטירה) מיט דער מעלה פון תמימים, ווייל פון אברהם ושרה האט זיך אנגעהויבן די הכנה צו מתן

service of a Torah that is “perfect” — the wholeness and union of different lines. *Answers question 1.*

תורה, "שני אלפים תורה", דער סדר העבודה פון תורה תמימה, די גאנצקייט און פאראייניקונג פון פארשידענע קוים.

This also fits the plain explanation mentioned earlier — that the reason the Midrash tells that Sarah had whole years is the novelty that although “her soul flew” because of the news of the Akeidah, her years were nonetheless whole. So it is in the inner meaning too, as said before: “her soul flew” is a motion of kelos hanefesh — out of the world, drawn upward — so it is not of the kind of ba bayamim, of dealing with the world, but of the kind of “zakein who acquired wisdom.” So the Midrash stresses that nonetheless, together with that, her years were also whole: the service of ba bayamim. *Even her death joined both lines.*

דאס איז אויך מתאים מיט דעם פירוש הפשוט וואס מ׳האט פריער דערמאנט, אז דער טעם וואס דער מדרש דערציילט, אז ביי שרה׳ן איז געווען שנים תמימות, צוליב דער נייעס, וואס הגם אז "פרחה נשמתה" צוליב בשורת העקידה, איז פונדעסטוועגן געווען שנותי׳ תמימות - איז עס אזוי אויך אין פנימיות הענין, ווי גערעדט פריער: "פרחה נשמתה", איז א תנועה פון כליון, ארויס פון וועלט און ציען זיך צו העכער, איז עס דאך ניט אין סוג פון "בא בימים", פון טאן אין וועלט, נאר אין סוג פון "זקן שקנה חכמה"; שטרייכט ער אונטער דעריבער אין מדרש, אז פונדעסטוועגן, צוזאמען דערמיט איז ביי איר אויך געווען שנותי׳ תמימות, די עבודה פון "בא בימים".

SUMMARY

Tzaddik can be one line; tamim is both, joined. That wholeness reaches into the “years” — shanah is shinui, change. Sarah is the model because Avraham and Sarah began the Torah era of joining. Even her death, a soul flying upward, came with years whole below.

Shabbos Mevarchim Kislev

BEFORE WE READ

A closing link to the calendar: this Shabbos is also Shabbos Mevarchim Kislev, the third month from Tishrei, in which the inner dimension of Torah was revealed (Yud-Tes Kislev). The inner Torah is the full integration of both lines: the Zohar says there are no questions or disputes there — only peace. In 5787, as in 5722, Shabbos Chayei Sarah is again Shabbos Mevarchim Kislev.

One can also say, in light of the above, a particular connection to this year's calendar, in which this Shabbos is also Shabbos Mevarchim of the month of Kislev — the third month *(fn. 35: counted from Tishrei, the month of baalei teshuvah; the third month from Nissan brought the revealed Torah at Sinai, and the third from Tishrei the inner Torah)* **in which the inner dimension of the Torah was revealed. And the matter of the inner Torah is the full integration of both lines, as the Zohar** *(III, 124b, brought in Iggeres HaKodesh 26)* **says of the inner Torah: "There is no question there from the side of evil, and no disputes from the spirit of impurity" — there, there are no questions and no disputes, only peace and integration.**

יא. מ'קען אויך זאגן בהנ"ל א ספעציעלע שייכות לויט דער קביעות פון האי־יאר, וואס דער שבת איז אויך שבת מברכים חודש כסלו, דער חודש השלישי[35] אין וועלכן סיאיז נתגלה געווארן פנימיות התורה, און ענין פון פנימיות התורה איז דאך די שלימות ההתכללות פון ביידע קוים, ווי עס שטייט אין זוהר[36] אויף פנימיות התורה: "דלית תמן לא קשיא מסטרא דרע ולא מחלוקות מרוח הטומאה", דארט זיינען ניטא קיין קשיות און קיין מחלוקות, נאר שלום והתכללות.

(From the talk of Shabbos Parshas Chayei Sarah, Mevarchim Kislev, 5722) *— 4 November 1961. Printed in Likkutei Sichos vol. 3, pp. 772–780, in the Rebbe's Yiddish.*

(משיחת ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, תשכ"ב)

SUMMARY

Kislev revealed the inner Torah, where there are no disputes — only peace and integration: the same wholeness Avraham and Sarah began.

At the Shabbos table

The question. The Midrash says Sarah's years were "whole, just as she was whole." Plenty of righteous people lived long lives. What was special about her?

The Rebbe's answer, in one line. There are two kinds of serving G-d — growing yourself, and fixing the world around you — and they pull in opposite directions. Avraham and Sarah were the first to do both together, and that "wholeness" reaches all the way down into the ordinary, changing days.

Where it shows up. The mitzvos you keep without effort, and the ones that keep slipping. The Rebbe says the ones that slip are the point: the struggle shows where your soul's job is.

To talk about. Which matters more — what you do for yourself or what you do for others? Why does the Rebbe say you need both, but lean toward the second? *(Editorial.)*

Footnote apparatus

All 36 footnotes, reproduced as printed (status: AS CITED — sources named in the notes have not been independently opened for this edition). The small grey mark gives the section in which the note's marker falls.

1 ב"ר פנ"ח, א. §א

2 תהלים לז, יח. §א

3 שמות כג, כו. §א

4 ראה ב"ר פס"ג, יב: ה' שנים שמנע הקב"ה מחייו. §א

5 מבשורה המצערת שנעקד (ב"ר פנ"ח, ה. וראה פדר"א פל"ב). או מרוב שמחה (כפירוש ריב"א עה"ת - ומביא דוגמא מכתובות סב, ב -או כמסופר בס' הישר). §א

6 פ"י. §א

7 ב"ר פנ"ט, ו. §ב

8 ברכות כח, א. §ב

9 יחזקאל לג, כד. וראה פירוש הצ"צ ע"פ זה (נעתק בסה"מ השי"ת ע' 144). §ב

10 שמו"ר פט"ו, כו. ב"ר פ"ב, ג. §ב

11 ע"ז ט, א. §ב

12 קדושין לב, ב (וכגירסת התו"כ, וכבפרש"י - ל' נוטריקן. וכפי שמדייק בזה בטעמי מצות ס"פ קדושים - כי הוא נקרא זה). §ג

13 ראה זח"א רכד, א. תו"א טז, א. עט, ב. יהל אור קלט, טז, ה. §ג

14 ראה תניא פכ"ג ופל"ז. אגה"ק סו"ס כ'. §ד

15 ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"א. ונתבאר בארוכה בס' החקירה להצ"צ בהקדמה (הוא ד"ה שאו מרום עיניכם. נדפס בהוספות לס' הנ"ל) ובח"א פ"ג. המשך מים רבים תרל"ו פל"ג. §ד

16 סוטה ט, א. §ד

17 כריתות ה, ב. רמב"ם פ"ד מהלכות בית הבחירה ה"א. §ד

18 תניא פל"ו. §ד

19 ר"פ בראשית סד"ה הלא לך למנדע. ופי' אמור ד"ה אח"כ פי' לי'. ופי' בחוקותי ד"ה ביום הנזכר. ובכ"מ. §ה

20 ראה לעיל פ' לך לך ובהמצוין שם. §ו

21 שמו"ר פי"ב, ג. §ו

22 ראה ד"ה והארץ היתה תהו תקס"ח. לקו"ת אמור ביאור ע"פ והניף. §ו

23 יבמות סג, ב. §ו

24 ואי"ז סותר למרז"ל עד אברהם הי' העולם מתנהג באפילה, אף שגם בשני אלפים תהו היו צדיקים שעיקר עבודתם הי' להאיר את העולם - דכיון שהי' חסר להם בהעבודה דזקן שקנה חכמה (דבקנין, הדבר הוא כמו שהוא בכל תקפו וכו', ורק שיצא מרשות לרשות (עיין תו"א ר"פ משפטים)), וכיון שאין החכמה (אור) בקנין אצלם פשיטא שאין יכולים להמשיכה באופן ודרגא דקנין בעולם כ"א בהתלבשות והעלמות וכו'. וה"ז אפילה עדיין. §ו

25 סוף הלכות חנוכה. §ו

26 ראה זח"ג נג, ב. §ז

27 קהלת א, יח. §ז

28 ראה קה"ר פ"א, יג. שע"ת לר"י ב, כז. בחיי ס"פ חיי שרה. §ז

29 אבות פ"ד, מי"ז. וראה המשך וככה תרל"ז פי"ב. §ח

30 ראה רד"ה מזמור שיר חנוכת (לקו"ת ס"פ ברכה). §ח

31 מלאכי ג, ו. §ח

32 אגה"ק סוס"ז. שיחת שושן פורים ה'ש"ת. קונטרס י"ב תמוז ה'תש"ח (בסה"מ תש"ח). §ט

33 ראה ג"כ לעיל פ' בראשית. §ט

34 להעיר מפי' הריטב"א ע"ז ו, רע"א: תמים לבריות צדיק אצל הקב"ה. ובספירות: צדיק עליון או צדיק תחתון. תמים - ספי' המל'; כנס"י כונסת כל הספירות שלמעלה הימנה. וראה שיחת כ"א כסלו תער"ג (תו"ש ע' קעח ואילך) - שהוא לכאורה באופן אחר מהנ"ל. §י

35 ראה לקוטי שיחות ח"א פ' וישלח סעיף טז: שבחודש השלישי לניסן (צדיקים) הי' התגלות נגלה דתורה, ובחודש השלישי לתשרי (בעלי תשובה) הי' התגלות פנימיות התורה. עי"ש בארוכה. §יא

36 זח"ג קכד, ב. הובא ונתבאר באגה"ק סי' כו. §יא

Colophon

SOURCE

Sicha of the Lubavitcher Rebbe, Shabbos Parshas Chayei Sarah, Mevarchim Kislev 5722; printed in Likkutei Sichos vol. 3 (Kehot), pp. 772–780, in Yiddish. Original text from the digital copy at dach.dev/likkutei-sichos/3, compared word by word with the Yiddish text of the Sichos In English edition (used as a witness to the original only; its English was not used).

CORRECTIONS TO THE DIGITAL COPY

OCR misreadings settled by the second witness: (2) אוים→אויס, (2) נאף→נאך, (4) דאם→דאס, (22) עם→עס, (22) וואם→וואס, (2) "וגו׳→וגו, and one each of שבותם→שנותם, אברהס׳ען!→אברהם׳ען, געוורען→געווען, אלם→אלס, בשליחות→בשלימות, ארן→און, פרן→פון, זיף→זיך, זיר→זיך, אויר→אויך, אריך→אויך, נורא→בורא, שוועה→שוועה, נייעם→נייעס, וכו״׳→וכו׳, מבה׳ח→מבה״ח. Line-break hyphens joined (39); ״ ligature written (3) יי. In the notes: בם׳→בס׳ (2), ם״פ→ס״פ, סו״ם→סו״ס, נקנין→בקנין, התו״ב→התו״כ.

ELUCIDATION

Translation, interwoven elucidation, deep dives, reflection, diagrams, glossary and summaries prepared for this edition. They are editorial and carry no authority beyond themselves.

VERIFICATION

Original body: two witnesses, word-aligned; residual differences are the second witness's own expansions and two phrases flagged on the About page. Footnotes: one witness (the printed apparatus as digitised), six OCR readings corrected; AS CITED.

PREPARED BY

Shimon Rosenberg — shimon@reshimu.ai · reshimu.ai

OPENCHASSIDUS

Prepared 21 Cheshvan 5787 (1 November 2026). Sacred text — please do not discard.

OPENCHASSIDUS · NEW EDITIONS WEEKLY

Sign up to receive them

reshimu.ai/editions